

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

Magyar nyelvű online melléklet - Supplemento online in lingua ungherese

<http://www.osservatorioletterario.net> - <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/> - <http://www.testvermuzsak.gportal.hu>

Ferrara, 2007. július 24. Kedd

Egy kis adalék az évszázad nyelvvitájához

«...A Lenormant által már több mint egy évszázada kimutatott meglepő szumér-finn néprajzi párhuzamok tehát az újabb ásatások tanúsága szerint konkrét őstörténeti tényeken, egykor fennállott közvetlen kapcsolatokon alapulnak, s semmi esetre sem tekinthetők "véletlen egyezések"-nek. Ez pedig azt jelenti, hogy a magyarság őstörténetét - még abban az esetben is, ha megmaradnánk a hagyományos finnugor keretekben! - manapság már nem vizsgálhatjuk az egykori mezopotámiai-sumér összefüggések, a fél Euráziára kiterjedő elő-ázsiai kultúráramlat és vándorlások fokozott figyelembevételével nélkül. Magyarán mindenféle leszűkített, csupán önmagában szemlélt finnugor vagy uráli nép- és nyelvfejlődési teória menthetetlenül elavult, nem felel meg a módszeres tudományos kutatás mai alapfeltételeinek...» - írja Tithonos többek között. Az egész írásához, valamint ehhez a megállapításához kapcsolódva csak néhány megjegyzés a teljességre törekedés igénye nélkül:

1. Dr. Zakar András «A sumér hitvilág és a Biblia» c. könyvében olvasható idézeteket vagy sumér/sumér szövegből vagy sumér időkbe visszanyúló hagyomány alapján akkád ill. babilóniai és asszír lejegyzésekből közvetítik a forrásaink, végeredményben Ábrahám korát megelőző időkből. Nagyon fontos a sumér és egyéb keleti nyelvű szövegek helyes olvasása. Megjegyzni, hogy ezen szövegeknek, főleg a sumérnek pontos fonetikai és értelmi visszaadásában elég sok bizonytalanság. Hiszen ezekkel a szövegekkel főként assziológusok ill. akkádisták foglalkoznak s ezért az olvasatok legtöbbször bizonyos egyoldalúságot tükröznek. Elég csak akármelyik közkézen forgó ilyen szótárt (glosszáriumot, szillabánt) megnézni, hogy lássuk, egy-egy gyökszónak vagy összetett kifejezésnek mennyiféle olvasata s így értelme is lehet az ékírás természetének megfelelően. Mostoha körülmények miatt csak kevés sumérológus tud kifejteni és érvényesülni s ezek között egészen kevés a magyar. Zakar hivatkozik Tithonos írásának első részében említett E. Hincksre (aki 1850-ben megállapította, hogy az ékírásos szövegek nem mind sémi nyelven írottak), H.C. Rawlinsonra (ő szerinte meg az ősi ékíratok szkíta nyelvűek [1853]), Oppertre és Lenormatra, s megemlíti, hogy ezen utóbbi kettő nyomán mintegy harmincöt orientalista - nem sorolja fel a nevüket - határozottan állítja és bizonyítja, hogy a sumér nyelv rokona az ural-altáji nyelvterületen keresendő. Azt mondja, hogy elsősorban tehát magyar, török és finn nyelvészek és kutatók tudnának a sumér nyelv fonetikájának és szellemének legmegfelelőbb olvasatokat és fordításokat adni. Ez a megállapítása áll mind az épségben előkerült, mind pedig a sérült szövegek helyreállításával és olvasatával kapcsolatban. Ennyit jegyez meg röviden a nyelvészeti, formai torzulásokról. Felhívja a figyelmet a tartalmi, materiális torzulásokra ill. torzításokra is.
2. Nagyon érdekes ismereteket tartalmaz Benkő Mihály «Mazsarok között a mongol altájban» c. tanulmánya, amely elhangzott az 1999-es «Keleti gyökereink» c. konferencián: hazánk kazak barátai a kazak Köztársaság megalakulása óta (1991. december 21.) többször is igyekeztek felhívni a magyar orientalisták figyelmét arra, hogy Kazakisztán ÉNy-i tájain - elsősorban Uralszk vidékén -, az egykori szovjet időkben szigorúan zárt területeken él egy «mazsar» törzs, amelynek tagjai az ő tudomásuk és meggyőződésük szerint nemcsak névrokonainak a magyaroknak, hanem minden bizonnyal a Keleten maradt magyarság leszármazottai. A tudományos kutatásunk, sem a finnugor nyelvészet és néprajzművelői, sem a turkológusok, nem

szeneteltek túl sok figyelmet ennek az információnak, csak egyedül Mándoky Kongur István készült Kazakisztánba a mazsarok közé, de sajnos korai halála megakadályozta kutatási tervének megvalósításában. Pedig a magát «mazsar»-nak nevező törzs néprajzi-történeti emlékeinek, legendáinak dokumentálása és feldolgozása mindenképpen érdekes lenne történelmünk jobb megismerésére, a többi nyelvrokonsági kérdések, kételyek megoldásának közelebbre jutására. Benkő Mihály hangsúlyozza, hogy ez így van még abban az esetben is, ha a kazakok között élő mazsarok a tatárjárás idején Keletre hurcolt, vagy a krími tatárok fogságába esett magyarok utódai volnának és ez hagyományaik alapján bizonyítható lenne. A probléma érdekességét azért is kell hangsúlyoznunk, mert a „mazsar” szó kazak nyelven is „magyar”-t jelent. Az Uralszk vidéke egyébként is – amiről a hír szól -, a mazsarok legjelentősebb kazakisztáni szállásterülete nincs is nagyon messze az egykori Magna Hungáriától, kb. 350 km-re. Benkő Mihály idővel azt is megtudta, hogy mazsarok nemcsak Ény-Kazakisztánban élnek, hanem a Mongol Altájban és a Dzsungáriai Altájban, Mongol Turkesztán (Ény-Mongólia, Baján Ölgij Ajmak) és A Kínai Turkesztán határvidékén is. Benkő Mihály helybéli kazaki barátai segítségével a Mongol Altájban talált rájuk, aki nyolc alkalommal járt itt a belső-ázsiai kazakok között. Az ősmagyar hitvilág régészeti ásatásokból megismert néprajzi párhuzamait kutatta ott.

Itt van pl. érdekességként az általa 1999-ben hallott mazsarok eredetmondájának egyik változata, amit egy előkelő altáji mazsar család legifjabb tagjától hallott:

«Mi a szarvasok népe vagyunk és szarvast űzve indultunk el Ázsiából Nyugat felé ezer évvel ezelőtt. Európa és Ázsia határán nagy háborúba keveredtünk egy másik néppel.. Testvéreink megütköztek, a harcban sokan elesetek, a túlélők tovább vándoroltak Nyugat felé. Mi, akik most itt Ázsiában élünk, azoknak a leszármazottai vagyunk, akik gyáván elbújtak a harc elől. Európai nép számára ez talán nem lenne olyan nagy szégyen, de egy ázsiai nép ilyen esetben „elveszíti arcát”, és kénytelen feladni nevét is. Visszatértünk Ázsiába, és csatlakoztunk a kereit törzsszövetséghez*. Nevünket sem használtuk többé., kívülálló előtt „mogd”-nak neveztük magunkat. Ma már nyelvünk kazak, régi szokásaink is eltűnőben vannak. Különállásunkat a kazakoktól egyre kevésbé tartjuk fenn. Régen csak magunk között házasodtunk, most egyre gyakoribbak a vegyes házasságok. Azt sem tudom megmondani, hogy hányan vagyunk és melyik mazsar család hol él.»

A legenda egy másik, jelképeesebb változata szerint a mazsarok, a szarvasok népe testvéreivel együtt egy csodálatos szarvast űzött Európa irányában. Európa és Ázsia határára érve ők megunták a vad hiábavaló üldözését és visszatértek Ázsiába, míg testvéreik tovább űzték a csodaszarvast Nyugat felé.

* Benkő Mihály: «A kereit törzsszövetség egyike azon népcsoportoknak, amelyek ma a kazakságot alkotják.»

3. Érdekes gondolatokat fejteget Csajághy Görgy «A „táltossíptól” a „körtemuzsikáig”» c. tanulmányában, amely ugyancsak a fent jelzett kongresszuson hangzott el: a honfoglaló magyarság egyik zenei emléke, a tatai cserépsíp, annak hangszertörténeti, valamint a magyar őstörténettel kapcsolatos és egyéb összefüggéseiről értekezik. A Tatán előkerült honfoglaláskori leletet a szaknyelv az «okarina»-féle hangszerekhez sorol (olasz eredetű szó: ocarina, s maga az elnevezés a XIX. sz.-ra nyúlik vissza), Csajághy „táltossípnak” nevezi. Megemlíti az eurázsiai cserépsípot is, amelyek közül némelyik – igen ősi – égetett agyagsíp csakis azért említésre méltó, mert a Kárpát-medence területén került elő. Ezen sípok különös jelzésértéke abban rejlik, hogy általuk bizonyítható: a cserépsípot Európában – s vélhetően Eurázsia más tájain is – már a legrégebbi korokban ismerték. Az ősi gyökerű, de különböző történeti időkből származó, egyes eurázsiai égetett agyagsípot, ill. „valódi” „okarina”-félék azonban már határozottan kapcsolatba hozhatók a magyarság által használt hasonló hangszerekkel, köztük a IX-XI. sz.-i emberi arcot ábrázoló „táltossíp”.
4. Ugyancsak sok érdekes információt tartalmaz Cey-Bert Róbert Gyula «A hun.magyar konyhaművészet módszertani megközelítése» c. előadása, amely szintén a fent említett kongresszuson hangzott el, azzal indítván, hogy konyhaművészetünk gyökerei a nagy ázsiai lovaskultúrák étkezési szokásaihoz vezetnek vissza. Hangsúlyozza, hogy meglepő módon erről nem vesz tudomást a magyar történelemoktatás, amely továbbra is a finn-ugor nyelvészeti rokonság bűvkörében él, amelyet egyes csúsztatásokkal sikerült genetikai és kulturális rokonsággként is elfogadtatni. Ezt jelöli meg annak magyarozatának, hogy a magyar konyha

történetét bemutató kiadványokban, turisztikai prospektusokban, honfoglaláskori és előtti magyar konyhát meg sem említik, mivel az ezer év előtti finnugor konyháról valóban nem tudhattunk semmit. A magyar konyha kialakulását csak a kereszténység felvétele utáni időktől kezdik megemlíteni a történelmi objektivitás látszatát keltő kiadványok. A magyar kultúra ősi gyökerei a közép-ázsiai lovakultúrák világába vezetnek. Itt található meg szintén a magyar konyha történelmi gyökerei, mondja Cey-Bert Róbert Gyula. Régészeti és művelődéstörténeti kutatások alapján tárgyalja a hun üstököket és a magyar bográcsokat, elemzi a főzés és a sütés civilizációinak főzési-sütési eljárásait, vallástörténeti kutatások szemszögéből is tárgyalja a hun-magyar kulináris művészetet, végül felsorolja és a magyar konyha történelmi tényeit és adatait (főzött ételek, alapanyagok, ízhatás-ízharmonia.)

Sok más érdekesítő előadást lehetett hallani az 1999-es «Keleti gyökereink» c. Nemzetközi Tudományos Konferencián, ahol az előadók többsége csak tényeket állított. Az előadások többségéről és az azokat követő vitából végül is az kerekedett ki, hogy az ősmagyarok nem pusztán életformarokonságban állhatott bizonyos altáji nyelvcsaládokhoz tartozó népekkel és akár a vitatott nyelvű hunokkal.

A találkozóról nem zárták ki a finnugristákat, ezzel szemben az irányzat hazai nyelvészei a konferenciára való meghívás ellenére bojkottálták az ülést. Nagy hiba volt. Már csak azért is, ha be akarják bizonyítani a hivatalos álláspont érvényességét, ahhoz az ellenkező véleményen levőket is meg kellene hallgatni, hogy méltóképpen cáfolni lehessen az ő álláspontjukkal ellentétes kutatási eredményeket.

De az MTI ugyancsak kitett magáért a félretájékoztató szerint, miszerint ezt a hírt adta: «A konferencián előadást tartó kínai professzorok beszámoltak arról, hogy náluk elfogadott az az ujjur-hunmagyar rokonság elmélete.” Viszont ebből egy szó sem igaz, hiszen a kínai előadók nem szóltak ilyen elméletekről, már csak azért sem, mert eddigi pályájuk során egyáltalán nem foglalkoztak az ősmagyarokkal. Óriási tudományos jelentősége volt ennek a konferenciának, hogy az egymástól elzárta tevékenykedő keleti és magyar tudósok ez alkalommal végre megkezdheték egymás eredményeinek egybevetését. A kínai professzorokat igen meglepték a magyar előadások kitételei a kettős-hármas honfoglalás hipotéziséről, a különböző ázsiai népekhez, népcsoportokhoz kapcsolódó rokonság legalább feltételezhetőségéről. Az egyik rádióállomás híradója még azt is állította, hogy a konferencián támadták a finnugrizmus. A finnugrizmus dogmaként való megjelenítésének helytelenítése nem egyenlő a támadással a Konferenciának az volt a célja, hogy, hogy felkeltse az érdeklődést az új kutatási irányok iránt, buzdítva a mai hivatalos tudós nagyságokat is, hogy előítéletektől mentesen éljenek pótolhatatlan tudásukkal, vizsgáljanak meg mindent jó alaposan, s ami jó, azt tartsák meg.

Az MTI munkatársa történelemben igen járatlan voltáról tanúskodott az alábbi kolosszális elhallása, amelyben ez volt olvasható: «Az ujjurok (...) a mai Mongólia területéről – az általuk feltételezett őshazából – érkezhettek a Kárpát-medencébe.

Még hosszan lehetne folytatni, de egyelőre ennyi futotta időből, s talán elegendő a továbbgondolkodáshoz...

B. Tamás-Tarr Melinda
Osservatorio Letterario